

U 34/2008 vp

Valtioneuvoston kirjelmä Eduskunnalle ehdotuksista parlamentin ja neuvoston direktiiveiksi tiettyjen yhtiöoikeudellisten direktiivien muuttamisesta koskien tiettyjä pienten ja keskisuurten yritysten julkistamisvaatimuksia ja konsernitilinpäätöksen laatimista sekä tiettyjä yrityksiä koskevia julkistamis- ja käännösvelvoitteita (*tilinpäätös-direktiivien muuttaminen*)

Perustuslain 96 §:n 2 momentin perusteella lähetetään eduskunnalle Euroopan yhteisöjen komission 17 päivänä huhtikuuta 2008 tekemä ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiveiksi tilinpäätöksistä annetun di-

rektiivin 78/660/ETY ja konsernitilinpäätöksistä annetun direktiivin 83/349/ETY sekä julkistamisdirektiivin 68/151/ETY ja sivuliikedirektiivin 89/666/ETY muuttamisesta sekä ehdotuksista laadittu muistio.

Helsingissä 19 päivänä kesäkuuta 2008

Työministeri *Tarja Cronberg*

Neuvotteleva virkamies Mika Björklund

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ

MUISTIO EU/2008/0899
11.6.2008 EU/2008/0901

**EHDOTUKSET NEUVOSTON DIREKTIIVEIKSI TIETTYJEN YHTIÖOIKEUDELLIS-
TEN DIREKTIIVIEN MUUTTAMISESTA KOSKIEN TIETTYJÄ PIENTEN JA KES-
KISUURTEN YRITYSTEN JULKISTAMISVAATIMUKSIA JA KONSERNITILINPÄÄ-
TÖKSEN LAATIMISTA SEKÄ TIETTYJÄ YRITYKSIÄ KOSKEVIA JULKISTAMIS- JA
KÄÄNNÖSVELVOITTEITA**

1 Yleistä

Euroopan yhteisöjen komissio antoi 17 päivänä huhtikuuta 2008 ehdotukset Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiveiksi direktiivien 78/660/ETY, 83/349/ETY, 68/151/ETY ja 89/666/ETY muuttamisesta.

2 Ehdotuksen tausta ja tavoitteet

Eurooppa-neuvoston 8.—9.3.2007 päätelmien mukaan hallinnollisten rasitteiden vähentäminen on tärkeää Euroopan talouden elvyttämiselle erityisesti, koska siitä voi olla hyötyä pk-yrityksille. Päätelmissä painotettiin, että hallinnollisten rasitteiden vähentäminen EU:ssa edellyttää Euroopan unionin ja jäsenvaltioiden vahvaa yhteistä pyrkimystä.

Komissio hyväksyi 14.11.2006 lainsäädännön yksinkertaistamiseen tähtäävän tarkistetun ohjelman (Sääntelyn parantaminen Euroopan unionissa, KOM (2006) 689 lop.) ja keskeiset tekijät hallintomenojen määrittämiseksi ja hallinnollisen rasituksen keventämiseksi (KOM(2006) 691 lop.). Näitä asiakirjoja täydennettiin 24.1.2007 hyväksytyllä toimintaohjelmalla (KOM(2007) 23 lop.). Molemmissa ohjelmissa korostetaan tarvetta saada aikaan konkreettisia taloudellisia säästöjä. Heinäkuussa 2007 annetussa komission tiedonannossa keskeisiksi kehittämiskohteiksi on todettu EU:n yhtiöoikeus, tilinpäätökset ja tilintarkastus.

Eurooppa-neuvoston kokouksessa 13.—14.3.2008 komissiolta pyydettiin uusia ”fast track”-lainsäädäntöehdotuksia hallinnollisen taakan keventämiseksi. Jäljempänä tarkemmin kuvattavat ehdotukset ovat ensimmäisen vaiheen ehdotukset lainsäädäntötoimiksi komission edellä viitatussa tiedonannossa kuvatuista ehdotuksista. Nämä ehdotukset ovat

saaneet yleisesti laajan kannatuksen. Komissio toteaa, että kyseessä ovat ensi vaiheen toimet ja muihin toimenpiteisiin se palaa myöhemmin. Komission tiedonantoa on käsitelty E-kirjelmässä E91/2007 vp.

3 Ehdotuksen pääasiallinen sisältö

Neljännän yhtiöoikeudellisen direktiivin muutosehdotuksen tavoitteena on yksinkertaistaa pienten ja keskiuurten yritysten taloudellista raportointia. Muutosten tulisi pienentää hallinnollisia kustannuksia ilman, että merkityksellistä tietoa jää julkistamatta. Seitsemännen direktiivin muutoksen tarkoituksena on selvittää direktiivin konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuutta koskevien vaatimusten ja IFRS-säännösten välistä suhdetta.

Ensimmäisen yhtiöoikeudellisen direktiivin muutosten tarkoituksena on samoin parantaa EU-alueen yritysten kilpailukykyä poistamalla tarpeetonta hallinnollista taakkaa. Vaatimus julkistaa tiettyjä tietoja julkisessa lehdessä ehdotetaan poistettavaksi. Tällainen vaatimus on tarpeeton silloin, kun nämä on tiedot on reaaliaikaisesti verkossa saatavilla. Yhdennentoista direktiivin muutokset koskevat rekisteröintiasiakirjojen käänösvaatimuksia merkittäessä sivuliikkeestä annettavia tietoja kaupparekisteriin. Tavoitteena on vähentää käänös- ja varmennuskustannukset niin alhaisiksi kuin mahdollista.

Komissio lähtee siitä, että näiden direktiivien osalta päästään parhaaseen lopputulokseen pk-yrityksiin kohdistetuilla uusilla helputuksilla. Komissio tunnisti tilinpäätösdi-
rektiiveissä useita säädöksiä, joita voitaisiin helpottaa. Komission ehdotuksista saadun palautteen perusteella komissio teki seuraavat ehdotukset.

3.1 Tilinpäätösdirektiivit (4. ja 7. yhtiöoikeudellinen direktiivi)

3.1.1 Perustamiskulujen esittämisvaatimuksen poistaminen

Pääosa vastaajista kannatti ehdotusta. Ehdotuksella muutetaan tilinpäätösdirektiiviä (78/660/ETY) lisäämällä artiklaan 44 uusi 2a kappale. Sen mukaan jäsenvaltiot voivat sallia, että keskisuuret yritykset voivat poiketa esittämästä selvitystä perustamismenojen aktiivoidusta määrästä liitetiedoissa. Muutosehdotuksella ei ole Suomen kannalta käytännön vaikutusta, sillä kirjanpitolain (KPL 5:7 §) mukaan perustamismenoja ei voida aktivoida, vaan perustamismenot kirjataan tilikauden kuluksi.

3.2.2 Liikevaihdon jakaminen toimialoittain ja maantieteellisten alueitten mukaan — vaatimus poistetaan pieniltä ja keskisuurilta yrityksiltä

Komission ehdotus sai laajan tuen vastaajilta. Ehdotuksella muutetaan tilinpäätösdirektiiviä (78/660/ETY) lisäämällä artiklaan 44 uusi 1a kappale. Sen mukaan jäsenvaltiot voivat sallia, että myös keskisuuret yritykset (medium-sized companies) voivat poiketa vaatimuksesta, jonka mukaan liitetiedoissa tulee eritellä nettoliikevaihto toimialoittain ja maantieteellisten markkinoiden mukaan, jos nämä toimialat ja markkinat eroavat merkittävästi toisistaan. Tällä hetkellä poikkeusmahdollisuus koskee pieniä yrityksiä (small companies). Ehdotettu muutos on Suomen kannalta ongelmaton ja se voidaan saattaa voimaan kirjanpitoasetuksen muutoksella (KPA 2:3§). Suomen kirjanpitosäännöstyössä ei ole tällä hetkellä erikseen määritelty tilinpäätösdirektiiveissä tarkoitettua keskisuurta yritystä. Direktiivien rajat pienille (keskisuurille) yrityksille ovat seuraavat: taseen loppusumma 4 400 000 euroa (17 500 000 euroa), nettoliikevaihto 8 800 000 euroa (35 000 000 euroa) ja työntekijöitä keskimäärin 50 (250). Kun kaksi näistä kolmesta raja-arvosta ei tilinpäätöspäivänä ylity, on kyseessä tilinpäätösdirektiivien tarkoittama pieni (keskisuuri) yritys.

3.3.3 Vähämerkityksisten tytäryritysten konsolidointisäännösten selkeyttäminen

Komissio on katsonut tarpeelliseksi selkeyttää seitsemännen yhtiöoikeudellisen direktiivin ja IAS-sääntelyn suhdetta tilanteissa, joissa emoyrityksellä on ainoastaan vähämerkityksiä tytäryrityksiä. Komission ehdotus, jonka mukaan näissä tilanteissa ei ole velvollisuutta laatia konsernitilinpäätöstä, sai laajan tuen ja ehdotettua helpotusta pidettiin merkittävänä. Ehdotuksessa konsernitilinpäätösdirektiivin (83/349/ETY) 13 artiklaan lisätään uusi 2a kappale. Sen mukaan emoyrityksiin, joilla on vain vähämerkityksiä tytäryrityksiä, sekä erikseen että kokonaisuutena tarkasteltuna, ei sovellu konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuus. Tämä muutosehdotus edellyttää Suomessa uuden poikkeuskohdan lisäämistä KPL 6:3 §:ään, joka käsittelee poikkeuksia tytäryrityksen yhdistelemisselvollisuudesta.

3.2 Julkistamisdirektiivi ja sivuliikeditraktiivi (1. ja 11. yhtiöoikeudellinen direktiivi)

Komissio ehdottaa saamansa palautteen perusteella seuraavia muutoksia:

3.2.1 Julkistamisdirektiivin (68/151/ETY) muutos

Direktiivin 3 artiklan 4 kohtaan ehdotetaan muutosta, jonka mukaan julkistamisen tulee tapahtua siten, että asiakirjat ovat saatavilla sähköisessä järjestelmässä ("central electronic platform"), jossa niihin voi aikajärjestyksessä tutustua. Direktiivin muuttaminen esitetyllä tavalla on Suomelle ongelmaton eikä edellytä toimenpiteitä. Yhtiöillä ei ole nykyisin mitään omia julkistamisvelvoitteita, vaan julkistaminen tapahtuu rekisteröinnin perusteella Patentti- ja rekisterihallituksen sähköisessä järjestelmässä, jonka aikajärjestyksessä oleviin viitetietoihin voidaan tutustua yleisten tietoverkkojen kautta. Kun erillisiä julkistamisvelvoitteita ei ole, ei luonnollisesti synny kustannuksiaakaan. Käytännössä ilmoitusmaksuun sisältyy kaupparekisterin hallinnollisia kuluja, johon myös sähköisen rekisterin ylläpito sisältyy.

3.2.2 Sivuliikedirektiivin (89/666/ETY) muutos

Direktiivin 4 artiklaan ehdotetaan muutosta, jonka mukaan sivuliikkeen asiakirjoja rekisteröitäessä tulee hyväksyä myös muussa jäsenvaltioissa kuin rekisteröintivaltioissa tehdyt viralliset käännökset. Ehdotettu muutos 4 artiklaan on vähämerkityksellinen: sivuliikkeitä on rekisterissä muutama sata. Voimassa olevassa kaupparekisteriasetuksessa (18 ja 21a §) edellytetään ”laillisesti pätevää käännöstä” eli virallista käännöstä erinäisistä ilmoituksen liiteasiakirjoista, joista tilinpäätökseen liittyvien asiakirjojen osalta PRH voi nykyisin myöntää hakemuksesta poikkeuksen. Mitään erityistä syytä vastustaa muualla virallisesti käännettyjä asiakirjoja ei ole nähtävissä. Artiklan 1 kohdan muutos edellyttää aikanaan mainittujen kahden kaupparekisteriasetuksen pykälän tarkistamista. Artiklan 2 kohta ei edellytä toimenpiteitä, koska se vastaa tilannetta voimassa olevassa kaupparekisteriasetuksen 18 §:ssä. Artiklan 3 kohta ei liioin edellytä toimenpiteitä, koska nykyiselläänkään siinä tarkoitettuja lisävaatimuksia käännöksille ei ole asetettu.

4 Kansallinen valmistelu

Komission tiedonantoa koskevat kansalliset konsultaatiot käynnistettiin syyskuussa 2007 oikeusministeriön ja kauppa- ja teollisuusministeriön järjestämällä keskustelutilaisuuksilla 3.9. ja 13.9. Kuulemisten tulokset ja lausuntopalaute on esitetty edellä viitatussa tiedonannossa.

EU-asioiden komitean alaiset kilpailukyky- ja rahoituspalvelujaostot käsittelivät asiaa 3.—8.10.2007.

E-kirjelmäluonnos on lähetetty 3.10. tiedoksi kansallisille sidosryhmille. Eduskunnan suuri valiokunta on 9.11.2007 käsitellyt E-kirjeen E91/2007 vp.

5 Asian käsittely Euroopan unionin toimielimissä

Komission ehdotusta on alettu käsitellä toukokuun 2008 lopulla neuvoston yhtiöoi-

keudellisessa työryhmässä (kirjanpito ja lakisääteinen tilintarkastus).

6 Ehdotuksen vaikutukset Suomessa

Ehdotuksissa tarkoitettut 1. ja 11. yhtiöoikeudellinen direktiivi on Suomessa pantu täytäntöön osakeyhtiölailla sekä kaupparekisteri- ja yritys- ja yhteisötietolainsäädännöllä. Tiedonannossa tarkoitettut 4. ja 7. yhtiöoikeudellinen direktiivi on Suomessa pantu täytäntöön kirjanpitolaille ja -asetuksella sekä tilintarkastuslailla. Esitetyt direktiivimuutokset aiheuttavat tarpeen muuttaa kansallista tilinpäätös- ja kaupparekisterinormistoa edellä kuvatulla tavalla. Yhtiöoikeudelliset asiat kuuluvat valtakunnan lainsäädäntövaltaan.

Direktiiveillä on vähäisiä vaikutuksia kirjanpitoasetukseen ja kaupparekisteriasetukseen. Direktiivit helpottavat jossain määrin pienten ja keskisuurten yritysten hallinnollista taakkaa ja aiheuttavat kustannussäästöjä vähentämällä tilinpäätöksen laatimiseen ja kaupparekisterimerkintöihin liittyviä hallinnollisia velvoitteita.

Taloudelliset vaikutukset:

Tilinpäätösdirektiivien muutosehdotusten johdosta saattaa tilinpäätösten laadinnan osalta koitua jonkin verran kustannussäästöjä, erityisesti pk-sektorille. Niiden tarkka arviointi on vaikeaa.

Komission ehdottamat 1. ja 11. yhtiöoikeudellisen direktiivin muutokset voivat vähentää suomalaisten yhtiöiden ulkomaisen toiminnan hallintokuluja. Myönteinen vaikutus on suurin pienimmissä yhtiöissä. Muutosten vaikutus ulkomaisten yritysten toimintaan Suomessa olisi vähäisempi, koska suomalainen rekisterikäytäntö on arvioinnin kohteena olevien seikkojen suhteen tietyvästi joustavampi kuin useimmissa muissa EU-valtioissa.

7 Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto kannattaa komission direktiivimuutosehdotuksia, joiden tavoitteena on parempi sääntely ja yritysten hallinnollisen taakan keventäminen. Ehdotukset perustuvat

komission tiedonantoon (KOM(2007) 394 lopullinen, 10.7.2007) yritysten liiketoimintaympäristön yksinkertaistamisesta yhtiöi-
keuden, tilinpäätösten ja tilintarkastuksen

alalla. Muutosten keskeinen sisältö, joka tähtää lainsäädännön yksinkertaistamiseen ja erityisesti pk-yritysten hallinnollisen rasituksen keventämiseen, on kannatettava.